

— З днем народження, Геймітчу!

Народитися в день Жнив добре тим, що в день народження можна спати допізна. Далі, в принципі, буде тільки гірше. Звільнення від уроків не компенсує жаху, що його викликає жеребкування. І навіть якщо його переживаєш, якимось чином не хочеться жерти торт, коли вже бачив, як двох дітей тягнуть до Капітолію на забій. Я перекочуюсь і натягаю ковдру на голову.

— З днем народження! — Десятирічний братик Сід трусить мене за плече. — Ти сказав, щоб я був тобі за півника. Сказав, що хочеш піти до лісу на світанку.

Це правда. Я сподіваюся закінчити свою роботу до церемонії, щоб другу половину дня присвятити тому, що люблю найбільше: марнуванню часу й посиденькам зі своєю дівчиною, Ленор Дав. Через мою маму тішитись як першим, так і другим непросто, бо вона регулярно заявляє, що для мене немає заважкої, надто брудної чи заскладної роботи й навіть найбідніші люди можуть нашкребти кілька мідяків, аби перекинути своє горе на когось іншого. Але, гадаю, сьогодні, коли в нас подвійне свято, вона зможе дати трохи свободи, коли я розберуся з роботою. Мої плани можуть зіпсувати лише продюсери.

— Геймітчу! — волає Сід. — Сонце встає!

— Добре, добре. Я теж уже встав.

Скочуюся з матраца на підлогу й надягаю шорти, пошиті з казенного мішка для борошна. Слова «ЛЮБ'ЯЗНО НАДАНО КАПІТОЛІЕМ» тепер

викрашаються в мене на дупі. В моєї мами нічого не пропадає. Вона овдовіла замолоду, коли тато загинув під час пожежі у вугільній шахті, й виростила нас із Сідом, беручи замовлення на прання й витискаючи всю можливу користь з усього на світі. Деревний попіл у кострищі ми відкладаємо, щоб зварити лужне мило. Яечні шкаралупи перемелюємо, щоб удобрювати садок. Ці шорти колись будуть розірвані на смужки, з яких сплетуть килимок.

Я закінчую вдягатись і закидаю Сіда назад у ліжку, де він одразу заривається в клаптикову ковдру. На кухні беру шматочок кукурудзяного хліба — іменинного, кращого за шорсткий темний хліб із капітолійського борошна. Позаду мама вже розмішує палкою одяг у казані, з якого йде пара, й, напруживши м'язи, перекидає шахтарський комбінезон. Мамі всього тридцять п'ять, але від життєвих незгод на її обличчі вже з'явилися зморшки.

Мама помічає мене в дверях і витирає лоба.

— З шістнадцятиріччям. Підливка на плиті.

— Дякую, мамо.

Я знаходжу каструлю з вареними сливами й черпаю трохи, щоб намастити хліб, а тоді виходжу. Сливи днями знайшов у лісі, та можливість з'їсти їх гарячими в цукрі — це приємна несподіванка.

— Наповни сьогодні цистерну, — каже мама, коли я проходжу повз неї.

У нас є холодна вода в крані, але тече вона тоненькою цівкою, якою навіть відро треба наповнювати сто років. Є особлива бочка з чистою дощовою водою, за яку мама бере додаткову плату, бо одяг, випраний у ній, м'якший, але здебільшого вона пере у воді з нашого колодязя. Воду доводиться качати й носити, тож наповнювати цистерну навіть із допомогою Сіда треба дві години.

— А це не може зачекати до завтра? — питаю.

— Вода закінчується, а в мене ще ціла гора прання, — відповідає мама.

— Тоді сьогодні по обіді, — кажу я, намагаючись приховати досаду. Якщо Жнива закінчатся до першої й цьогогоріч у жертву принесуть не нас, я можу закінчити з водою до третьої та встигнути побачитися з Ленор Дав.

Туман огортає ковдрою побиті сірі хатинки Пласту, неначе хоче їх захистити. Це заспокоювало б, якби то там, то тут не лунали крики дітей, за якими ганяються у снах. За останні кілька тижнів, поки П'ятдесяті Голодні Ігри наближалися, ці звуки почастишали, як і тривожні думки, які я силкуюся стримувати. «Друга Почверть Приборкання. Вдвічі більше дітей». Нема чого хвилюватися, кажу собі, ти з цим нічого не вдієш. «Наче двоє Голодних Ігор водночас». На результат Жнив і на те, що буде після них, ніяк не вплинути. Тож не підживлюй страшних снів. Не дозволяй собі панікувати. Не роби Капітолію таких подарунків. Він уже забрав достатньо.

Я йду безлюдною вулицею, запорошеною вугіллям, до пагорба, на якому лежить шахтарське кладовище. На схилі безладно стирчать неоковирні мітки. Всілякі — від надгробків, на яких вирізьблено імена й дати, до дерев'яних дощок, із яких лущитьється фарба. Мій тато похований на родинній землі. Купка Абернеті лежить під одним вапняковим надгробком на всіх.

Швидко подивившись, чи не бачить хтось (тут узагалі мало хто буває, тим паче на світанні), я проповзаю під парканом у ліс за межами Округу 12 і крокую до гуральні. Гнати горілку з Гетті Міні — діло сумнівне, але порівняно з нищенням щурів або чищенням нужників це просто свято. Вона очікує від мене сумлінної роботи, але й сама працює сумлінно і, хоч їй уже навіть

не шістдесят, може зробити більше, ніж удвічі молодша людина. В неї чимало чорної роботи. Треба збирати хмиз, тягати зерно, заносити повні пляшки й виносити назад порожні, щоб наповнити знову. Тут у гру вступаю я. Я правлю Гетті за мула.

Я зупиняюся біля місця, яке ми називаємо складом, — ділянки голої землі, схованої під низько навислим гіллям верби. Тут Гетті лишає запаси. На мене чекають два двадцятип'ятифунтові мішки дробленої кукурудзи, і я закидаю по одному на кожне плече.

Десь із пів години йду до гуральні, а там бачу Гетті, яка пораяється коло горщика із суслом біля решток невеличкого багаття.

Гетті простягає мені свою дерев'яну ложку з довгою ручкою.

— Може, розмішаєш?

Я кидаю мішки з кукурудзою під навісом, де ми зберігаємо запаси, й переможно знімаю ложку.

— Ого, підвищення!

Мені ще не дозволялося працювати із суслом. Може, Гетті починає вчити мене на свого партнера. Якби ми вдвох цілоденно гнали горілку, її виходило б більше, а Гетті ніколи не вдається задовольнити попит, навіть на своє пійло з капітолійського зерна, від якого слізяться очі. Особливо на нього, бо воно дешеве, по кишені шахтарям. Гарний товар купують недисципліновані солдати, себто миротворці, й міські багатії. Але готування самогону порушує з десятків різних законів, і досить з'явитися новому Головному Миротворцю — такому, який сам не любитиме хильнути міцного, — щоб ми потрапили в колодки або й гірше. Робота в шахті непроста, та за неї не вішають.

Поки Гетті складає пінтові пляшки з горілкою в устелений мохом кошик, я сідаю навпочіпки й раз у раз помішую сусло. Коли воно трохи остигає, зали-

ваю його у глибоке відро, і Гетті додає дріжджі. Я ставлю сусло під навіс, щоб забродило. Сьогодні Гетті нічого не переганяє, бо не хоче ризикувати: дим може привернути увагу, якщо туман розвіється. Наші місцеві миротворці, може, й стараються не помічати Геттіну гуральню та ятку в Печі, старому складі, що править нам за чорний ринок, але вона боїться, що нас помітять із повітря їхні капітолійські колеги, які низько літають на замаскованих екранопланах. Заносити пляшки сьогодні теж не доведеться, тож мені доручено нарубати дров на тиждень. Поповнивши запаси, я питаю, що ще треба зробити, і Гетті просто хитає головою.

Гетті добулася від мене симпатії, раз у раз підкидаючи чайові. Не видаючи платню — ту вона напрямию віддає моїй мамі, — а нищечком підсовуючи маленькі даруночки. Пригорщу дробленої кукурудзи, яку можна віднести Ленор Дав для її гусей, пакетик дріжджів, який можна обміняти в Печі, а сьогодні — пінту горілки для мене особисто. Гетті всміхається, показуючи зламани зуби, й каже:

— З днем народження, Геймітчу. Гадаю, як ти досить дорослий, щоб її гнати, то й досить дорослий, щоб її пити.

Я мушу погодитись і, хоча сам непитущий, радий отримати пляшку. Її легко можна продати, обміняти чи, може, передати дядькові Ленор Дав, Клеркові Карміну: може, тоді він стане до мене прихильнішим. Син пралі — то начебто людина нешкідлива, та колись ми, Абернеті, славилися своїм бунтарством і від нас, певно, досі відгонить крамолою, лячною й такою ж звабливою. Після смерті батька пішли чутки, буцімто пожежа не була нещасним випадком. Одні кажуть, що він загинув, виводячи шахту з ладу, інші — що з його бригадою розібралися великі капітолійські цабе через баламутство. Тож проблема може бути в моїй рід-

ні. Клерк Кармін, звісно, не любить миротворців, але він і не схильний рватися з їхнього ланцюга. А може, йому просто не до вподоби, що його небога лигається з самогонником, дарма що це стабільна робота. Що ж, хай які на те причини, він рідко вдостоює мене більше ніж напруженим кивком, а ще якось сказав Ленор Дав, що такі, як я, вмирають молодими, і це, здається, була не рекомендація.

Я імпульсивно обіймаю Гетті, і вона зойкає.

— Ой, та годі вже. Ти досі упадаєш за тією дівкою з Гурми?

— Ну, стараюся, — кажу я й сміюся.

— То піди позаймай її. Сьогодні ти мені вже не треба.

Вона висипає мені в руку пригорщу дробленої кукурудзи й відганяє мене жестом. Я кладу кукурудзу в кишеню й тікаю, поки Гетті не встигла передумати щодо найкращого свого дарунка — несподіваної перерви з дівчиною. Знаю, мабуть, треба податися додому й заходитися наповнювати цистерну, але не можу встояти перед думкою про кілька швидких поцілунків. Сьогодні в мене день народження й бак нарешті може зачекати.

Коли я біжу лісом на Леваду, туман починає розвиватися. Більшість людей кажуть, що Левада гарна, та Ленор Дав називає її подругою засуджених, бо вона може сховати від миротворців. Вона схильна дивитися на все похмуро, та, може, цього й слід очікувати від тієї, кого назвали на честь мертвячки. Ну, наполовину — на честь мертвячки Ленор із того старого вірша, а наполовину — на честь відтінку сірого, як я дізнався того ж дня, коли її зустрів.

То було восени після мого десятиріччя, і тоді я вперше прослизнув під парканом, що оточує наш округ. До того мене лякали як закон, так і загроза диких

хижаків — вони рідкісні, але трапляються. Врешті мене вмовив мій другяк Бердок, заявивши, що постійно це робить, у цьому нічого такого нема, а якщо вмієш лазити, ще можна знайти яблука. А я вмів лазити й дуже любив яблука. До того ж він був молодший за мене, тож мені здалося, що інакше я відчую себе великим дрефлом.

— Хочеш дещо почути? — запитав Бердок, коли ми рушили вглиб лісу. Він закинув голову назад і заспівав своїм неймовірним голосом. Високим і гарним, як у дорослої жінки, але чистішим, без тремтіння. Все неначе застигло, а тоді переспівниці почали співати те саме. Я знав, що вони співають для інших птахів, але досі не чув, щоб вони співали для людини. Це добряче вражає. Але тут Бердоківі на голову гепнулось яблуко, і він замовк.

— Хто це верещить на моїх птахів? — запитав дівчачий голос. І вона знайшлася футів за двадцять над нами — розтягнулася на гілці так, наче там жила. Волосся зібране у криві кіски, ніжки босі, брудні. Вона їла яблуко й тримала в руці маленьку книжку в ганчір'яній палітурці.

Бердок схилив голову набік і засміявся.

— Привіт, кузинко. Тебе пускають сюди саму? Мене — аж ніяк.

— Ну, я тебе не бачила, — відповіла вона.

— Я тебе теж. А скинь нам децицю, га?

Вона у відповідь стала на своїй гілці й застрибала, обсипаючи нас яблуками.

— Стривай, у мене біля лука є мішок, — Бердок відбіг. Вона зїхала з гілля й зіскочила на землю. Вона не була кузиною Бердоківі Евердіну, та я знав, що в нього є далекі родичі з маминого боку. Бачив її в школі — думав, вона трохи соромиться, та не знав її й тому не говорив із нею. Вона ж, схоже, не квапилася